

Voorwoord 9

Inhoud

1. Inleiding 13

1.1 Gezinsvoogdij 14

1.2 Jeugdreclassering 14

1.3 Achtergrond voor de behoefte aan nieuwe methodieken 15

1.4 Leeswijzer 16

DEEL I Visie, theorie en uitgangspunten 19

2. Visie op gedwongen hulp aan kinderen, jeugdigen en gezinnen 21

2.1 Visie op de integratie van dwang en hulp 21

2.2 Naar een samenhangende visie op de totstandkoming van
gedwongen hulp 23

2.3 Algemene visie op de hulp aan kinderen, jeugdigen en gezinnen 24

2.4 Visie op de hulp aan niet-Nederlands sprekende cliënten 25

2.5 Visie op de verhouding tussen de persoon van de werker en de methodiek 27

2.6 Visie op vraaggericht werken 29

2.7 Een vraaggerichte attitude 30

2.8 Visie op teamsamenwerking 31

2.9 Visie op de context van de (gedwongen) hulpverlening 32

2.10 Pro $\frac{1}{2}$ lering van de gezinsvoogd en de jeugdreclasserder 33

3. Systemtheorie 35

3.1 De $\frac{1}{2}$ nitie van een systeem 35

3.2 Individu in relatie tot 37

3.3 Circulaire causaliteit 38

3.4 Interpunctie 38

3.5 Macht in relaties 39

3.6 Triades 40

3.7 Systeemgrenzen 42

3.8 Homeostase 43

3.9 Kalibrering 44

3.10 Het Circumplex Model van Olsen 46

3.10.1 De as van cohesie 47

3.10.2 De as van adaptie 47

3.10.3 Gezinstijlen 47

3.11 Gedrag krijgt betekenis in de context 49

3.12 Belief-systems 50

3.13 Communicatie 51

- 3.14 De theorie van Nagy 53
  - 3.14.1 Schuld en constructief gerechtigde aanspraak 54
  - 3.14.2 Destructief gerechtigde aanspraak 55
  - 3.14.3 Loyaliteit 55
  - 3.14.4 Gespleten loyaliteit 56
  - 3.14.5 Verborgen loyaliteit 56
  - 3.14.6 De roulerende rekening 56
  - 3.14.7 Parentificatie 57
  - 3.14.8 Ontschuldiging 57
- 3.15 Systeemtheorie en het competentiemodel 57

DEEL II De methodiek 61

4. Uitgangspunten voor de methodiek 63

- 4.1 De dialoog als methodiek 63
  - 4.1.1 Het dialectisch proces 63
  - 4.1.2 Dialoog tussen werker en cliënt 64
  - 4.1.3 De dialoog tussen werker en instelling 65
- 4.2 De schijf van vijf 67
- 4.3 Begrenzing van de methodiek 71
- 4.4 Toepassing van deze methodiek 72

5. Een methodiek voor gezinsvoogdij 75

- 5.1 De totstandkoming van de OTS 75
- 5.2 Voorbereiding op het eerste contact 76
- 5.3 Gespreksopbouw 81
- 5.4 Het eerste gesprek 82
  - 5.4.1 De ontvangst door de receptie 82
  - 5.4.2 Het eerste contact 82
  - 5.4.3 Het sociale stadium 83
  - 5.4.4 Feitelijke informatie 83
  - 5.4.5 Het positioneringsverhaal 84
- 5.5 Het eerste huisbezoek (tweede gesprek) 94
- 5.6 Taxatie van de problematiek van gezin en kind 95
  - 5.6.1 Gezinstaxatie 96
  - 5.6.2 Taxatie van de problematiek van het kind 99
  - 5.6.3 Het hulpverleningsplan als 'therapeuticum' 99
- 5.7 Interventies 101
- 5.8 Relatie met ouderbegeleiding 114
- 5.9 Toepassing van interventies 115

6. Een methodiek voor jeugdreclasserders 117

- 6.1 Totstandkoming van de begeleiding binnen de jeugdreclassering 118
- 6.2 Voorbereiding op het eerste contact 119
- 6.3 Het eerste gesprek 120
  - 6.3.1 Context en inhoud 120
  - 6.3.2 Eerste indruk over de wijze waarop de jongere zijn verhaal vertelt 121
  - 6.3.3 Er zijn geen woorden voor 123
  - 6.3.4 De vraag is de interventie 123
  - 6.3.5 Vragen met betrekking tot het delict 124
  - 6.3.6 De hulpvraag van de jongere 126
  - 6.3.7 Het dilemma van de afhankelijkheid 128
  - 6.3.8 Contact met de ouders 128
  - 6.3.9 Professionele betrokkenheid 129
  - 6.3.10 Afronding van het eerste gesprek 130
- 6.4 Het gesprek met de ouders c.q. het gezin 131
  - 6.4.1 De bejegening van de ouders 131
  - 6.4.2 Ouders krijgen niet de schuld 132
  - 6.4.3 Ouders zijn betekenisvol voor de jongere 133
  - 6.4.4 Ouders kunnen helpen 133
- 6.5 Taxatie van de problematiek van de jeugdige 134
  - 6.5.1 Diagnostiek van de problematiek die samen kan gaan met agressief en delictgedrag bij adolescenten 135
  - 6.5.2 Het samengaan van ernstige delinquentie met andere problemen 137
  - 6.5.3 Screening en diagnostiek van agressieve en delinquente jongeren 141
  - 6.5.4 Wenken voor de praktijk 145
  - 6.5.5 Toekomstig wetenschappelijk onderzoek 146
- 6.6 Taxatie van het gezin 146
- 6.7 Interventies 147

7. Samenwerking met andere instellingen 157

- 7.1 Positie van de werker als de cliënt elders in behandeling is 157
- 7.2 Positie van de gezinsvoogd in de samenwerking: een spanningsvolle context 158
- 7.3 Wegen voor de gezinsvoogd om de spanning in de context te hanteren 161
- 7.4 Positie van de jeugdreclasserder in de samenwerking 164

Literatuurlijst 166

Bijlagen

- De schema's van Olson 169
- Waarnemingsproces 171